

MICKEY SPILLANE ve KEMAL TAHİR'İN "MIKE HAMMER" SERİLERİNİN BİÇİMSEL KARŞILAŞTIRILMASI

Yrd. Doç. Dr. Soner AKPINAR*

ÖZ: 1881'de Ponson du Terrail'in Paris Faciaları (Çev.: Ahmet Münif) adlı eseriyle çeviri düzeyinde kendini göstermeye başlayan polisiye roman, ilk özgün örneğini Ahmet Mithat'la verir. Yazarın 1884'te yayımladığı *Esrâr-ı Cinâyât* romanı bu sahadaki ilk üründür. Polisiye roman özellikle Cumhuriyet döneminden sonra, oldukça popüler bir hal alır. Çeviriler ve telif eserler bir arada bu yoğun ilgiyi karşılamaya çalışır. 1950 sonrası özellikle Mickey Spillane'den Kemal Tahir'in yaptığı çeviriler, önemli bir ticari başarı elde eder. Spillane'nin bu popüler dedektiflik romanlarını yazmaya bir süre ara vermesi, ticari başarıyı kaybetmek istemeyen yayınevlerini harekete geçirir. Bu etkiyle Kemal Tahir de Spillane'nin romanlarının yapısını hemen hemen hiç değiştirmeden yeni Mike Hammer serüvenleri yazmaya başlar. Bu çalışma Spillane ve Tahir'in Mike Hammer romanlarının biçimsel benzerlikleri üzerinde duracaktır.

Anahtar Kelimeler: Mickey Spillane, Kemal Tahir, Mike Hammer, Polisiye Roman, Biçim.

Formative Comparison of Mickey Spillane's and Kemal Tahir's "Mike Hammer" Series

ABSTRACT: The detective novels which began to show itself after translation of Ponson du Terrail's *Les Mystères de Paris* in 1881 gives the first original example by Ahmet Mithat. *Esrâr-ı Cinâyât* published in 1884 by its author is the first product in this area. Detective novels, especially after the Republican era, become quite popular. Both translations and copyright works meet this intense interest in. After 1950, especially Kemal Tahir's translations from Mickey Spillane get a major commercial success. Spillane's giving break to writing these popular detective novels activates the publishers who don't want to lose commercial success. Kemal Tahir begins to write new adventures' of

* Eskişehir Osmangazi Üni. Fen-Ed. Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
sonerakpinar06@hotmail.com

Mike Hammer without altering the original structure. This study will focus on the formal similarities of Spillane's and Tahir's novels.

Key Words: Mickey Spillane, Kemal Tahir, Mike Hammer, Detective Novels, Form.

Giriş

Polisiye roman, genellikle bir cinayet, zaman zaman da hırsızlık, adam kaçırma ya da mafyayla mücadele gibi konular üzerine kurgulanan bir roman türüdür. Başından sonuna kadar merak duygusunu zirvede tuttuğu için okuyucular tarafından her zaman rağbet görmüşse de bu rağbete ters orantılı olarak estetik bakımdan hep değersiz olmakla suçlanmış hatta ikinci sınıf edebiyat olarak değerlendirilmiştir. Günümüzde ise özellikle sinema sanatının ekonomik gücünü büyütmesi ve polisiye romanları ana kaynak olarak kullanmaya başlaması, polisiye romanların popülerliğinin ve kalitesinin dolaylı yoldan artmasını sağlamaktadır.

Polisiye romanın tarihsel kökenini İncil'e, eski Hint, İran efsanelerine ve Yunan mitolojisindeki Theseus ve Hercules'in maceralarına kadar götürmek mümkündür. Hollandalı diplomat ve polisiye roman yazarı Robert van Gulik (1910-1967) tarafından o dönemin gerçek mahkeme kayıtlarına dayanılarak yazılan ve hayali Çinli yargıç Jen-Dieh Dee'ye dayandırılan öyküler, cinayet ve muamma edebiyatının Uzak Doğu'daki kökenleri hakkında bize ipuçları verir. Genel kabul gören bir yaklaşım ise polisiye romanının "iyi haydutlar" hakkındaki popüler edebiyatın uzantısı olduğudur. Hatta bazı araştırmacılar, İngilizlerin Robin Hood'u ve Almanlar'ın Til Eulenspiegel'i örneğinde polisiye romanın kaynaklarını sözlü edebiyat dönemine temellendirir. Bizim halk edebiyatımızda Köroğlu ile simgeleşen iyi haydutların maceraları ve sonradan şövalye öyküleri ile pikareks romanın XIX. Yüzyılda Aleksandre Dumas ve Michel Zévaco'nun tarihi romanlarıyla varlığını sürdüren "serüven romanları"nın bir kolu olduğunu söylerler (Üyepazarcı 1997: 18).

Dünya edebiyatında modern polisiye romanın kurucuları olarak Edgar Allan Poe (1809-1849), Emile Gaboriau (1832-1873), unutulmaz dedektif "Sherlock Holmes" karakterinin yaratıcısı Arthur Conan Doyle (1859-1930), zeki ve centilmen hırsız "Arsen Lupin"ın yaratıcısı Maurice Leblanc (1864-1941) vb. isimler görülmektedir. Bunlar içinde polisiye roman türünün ilk örneğini vermesi ve estetik kriterleri göz ardı etmeden yazması bakımından Poe'yu ayrı bir yere koymak gerekir. Yayın yönetmeni olduğu "Graham's Ladies and Gentleman's Magazin" dergisinde 1841'de yayımladığı *Morgue Sokağı Cinayeti* polisiye romanın gerçek anlamda başlangıcıdır.

Dünya edebiyatı göz önüne alındığında romanla geç tanıştığı düşünülen edebiyatımızın, polisiye roman ile tanışması ise çok geç olmamıştır. İlk roman örnekleri verilmeye başlandığı andan itibaren polisiye romanlar da yazılmaya başlanmıştır. Polisiye romana ilgi ilkin çeviri romanlar aracılığıyla karşılanmaya çalışılmıştır. 1881'de Fransız Ponson du Terrail (1829-1871)'in *Paris Faciaları* (Çev.: Ahmet Münif) adlı eseriyle başlayan çeviriler Ahmet Mithat (1844-1912)'in Emile Gaboriau'dan çevirdiği *Orsival Cinayeti* ile devam eder. 1900'lere kadar aralarında Hüseyin Rahmi (1864-1944), Süleyman Nazif (1870-1927), Ahmet Rasmim (1864-1932) gibi önemli yazarların da olduğu çevirmenler tarafından yüzlerce polisiye çevirisi yapılmıştır.

Bu çevirmenlerden birisi olan Ahmet Mithat aynı zamanda ilk Türk polisiye romanının da yazarı olacaktır. 1883 yılında *Tercümân-ı Hakikat*'te tefrika olan ve 1884 yılında yayımlanan *Esrâr-ı Cinayât*, ilk polisiye romanımızdır. Ahmet Mithat'ın *Esrâr-ı Cinayât*'ı takip eden *Hayret* (1885) ve *Haydut Montari* (1885) romanları da polisiye niteliktedir. Ahmet Mithat'tan sonra Servet-i Fünûn döneminde İstibdat yönetiminin etkisiyle polisiye roman yazmak mümkün olamaz. İlk teşebbüs Selanik'te gazetecilik yapmakta olan Fazlı Necip (1863-1932)'ten gelir. *Cani mi Masum mu?* (1901) onun ilk eseridir. *Arsen Lupin* serisini de çevirip kendi çıkardığı *Asır*'da tefrika eden yazar daha sonra üç ciltlik *Dehşetler İçinde* (1909) adlı bir polisiye daha yayımlar.

Polisiye roman asıl şöhretine ise Sir Arthur Conan Doyle'dan *Sherlock Holmes*, Maurice Leblanc'tan *Arsène Lupin* ve Frank Morrison Spillane (Mickey Spillane) (1918-2006)'den *Mike Hammer* çevirileri ile kavuşacaktır. Türk okurlar bu kitaplara yoğun ilgi gösterir. Onların bu teveccühü ve dolayısıyla sonuçta ortaya çıkan ticari başarı, Türk yazarların da yönünü polisiye romana çevirmesini sağlar. 1950 sonrasında popüler polisiye romanlar artık bugün bile erişilmesi güç satış rakamlarına ulaşmışlardır.

Türk romancılığının en önemli yazarlarından birisi olan Peyami Safa (1899-1961) da çok fazla sanatsal kaygı gütmeden Server Bedi takma adıyla polisiye romanlar yazmaya başlar. Hatta 1924'ten sonra yarattığı "Cingöz Recai" tipi, kendisinden sonraki kuşaklar tarafından da ilgiyle takip edilecek bir roman kahramanı olacaktır. Server Bedi, Cingöz Recai'den sonra "Cıva Necati", "Çekirge Zehra" ve "Tilki Leman" gibi efsane kahramanlar yaratacaktır.

İncelememize esas olan Kemal Tahir (1910-1973)'in polisiye roman serüveni de tıpkı Peyami Safa'nınki gibi polisiye romanların yakaladığı ticari başarının bir sonucudur. 1950'li yıllarda bugün cep kitabı dediğimiz boyda, renkli ve gazete bayilerinde dahi satılan popüler kitaplar

çok büyük ticari kazançlara ulaşmıştır. Refik Halid (1888-1965) ve Reşat Nuri (1889-1956) gibi ciddi yazarların kitaplarını yayımlamanın yanı sıra ticari kaygılarla bu tip yayınları da yayımlamakta olan Çağlayan Yayınevi, 1954 yılında Spillane'den, çevirisini "F. M. İkinci" takma adıyla Kemal Tahir'in yaptığı *I, The Jury (Kanun Benim)* adlı bir polisiye roman yayımlar. "*Kanun Benim* çıkar çıkmaz bir olay olur, üst üste yeni baskıları yapılır ve 100.000'in üstünde bir satış yapar. Türk okuyucu, geleneksel muamma romanı dışında neredeyse ilk kez kara roman türünde bir polisiye eserle karşılaşmaktadır... Spillane'nin kahramanı Mike Hammer okuyucunun hiç karşılaşmadığı bir polis hafiyesi tipidir" (Üyepazarıcı 2008: 237).

Spillane'nin sıra dışı kahramanının maceraları halkın o kadar ilgisini çeker ki hızla diğer romanlarının da çevirisi yapılmaya başlanır. Ancak bir gerçek vardır ki Mickey Spillane altı romandan sonra Mike Hammer maceraları yazmayı bırakır. Serinin yakaladığı ticari başarıdan vazgeçmek istemeyen başta Çağlayan Yayınları olmak üzere pek çok yayınevi bazı yazarlara yeni Mike Hammer maceraları sipariş eder. Hatta bu dönemde aslında yerli yazarlar tarafından yayımlanan 250'ye yakın roman, Spillane'nin adıyla sanki çeviri imiş gibi yayımlanır. Yüzün üzerinde romanıyla bu alanda en önde gelen isim Afif Yesari (1922-1989)'dir. Romancı Mahmut Yesari (1895-1945)'nin oğlu olan Afif Yesari için Behçet Necatigil "yüz seksen kadar dedektiflik roman kaleme alarak bir çeşit dünya rekoru kırdı" (Necatigil 1993: 345) ifadesini kullanır. Yesari'nin yanında Gülseren Ünüvar, Çetin Tümay, Adnan Semih Yazıcıoğlu, Leyla Yazıcıoğlu gibi bazı yazarların da pek çok Mike Hammer denemesi vardır. Ne var ki Kemal Tahir'in Mike Hammer serisi ile bunlar arasında ciddi bir ayrılık vardır. Kemal Tahir'in pek çok edebiyat tarihinde eserleri arasında bile anılmayan 1954-55 arası yaklaşık sekiz dokuz ayda tamamladığı *Derini Yüzeceğim* (1954), *Ecel Saati* (1954), *Kara Nara* (1955), *Kıran Kırana* (1955) adlı kitaplar, yazarın bizzat F.M.İkinci takma adıyla yayımlanır ve en az orijinal Mike Hammer'lar kadar başarılıdır.

Çalışmamızın ana konusu olan Spillane'nin Mike Hammer'ları ile Kemal Tahir'inkiler arasındaki biçimsel değerlendirmeye geçmeden yöntem üzerinde kısaca durmamız yararlı olacaktır.

Biçimcilik ve Polisiye Roman Kurgusu

Rusya'da 1915-1930 yılları arasında ortaya çıkmaya başlayan "biçimcilik" aynı zamanda yapısal dilbilimin ve Prag Dilbilim çevresinin de köklerini oluşturmuştur. Tzvetan Todorov, Rus Biçimcilerinin metinlerini topladığı *Yazın Kuramı* adlı kitabının 1964'te yazdığı önsözünde biçimciliği şöyle tanımlar:

Biçimcilerin başlangıçtan beri benimsemiş oldukları ilke yapıtı uğraşlarının merkezine yerleştirmektir; biçimciler dönemin Rus eleştiri anlayışını belirleyen ruhbilimsel, felsefi ya da toplumbilimsel yaklaşımı yadırlar. Kendilerinden önce gelenlerden de özellikle işte bu noktada ayrılırlar: Onlara göre yapıt ne yazarın yaşamöyküsünden ne de dönemin toplumsal yaşamının çözümlenmesinden yola çıkılarak açıklanabilir (Todorov 1995: 18).

Biçimciler asıl olarak, Eichenbaum'un da söylediği gibi "simgeciğin kuramsal yapıtlarındaki öznel estetik ilkelerine karşı, olgular önünde bilimsel ve nesnel bir tutumun benimsenmesi gerektiğini" (Todorov 1995: 35) ileri sürerler. Kısacası yapmak istedikleri en önemli şey metni kendi iç dinamikleri içinde kavramaya çalışmak ve metne "estetik" olma özelliği katan değerleri dış gerçekliklerden bağımsız bir şekilde yine metnin kendi içinde aramaktır. Biçimciler içinde bu tekniği en iyi uygulayanlar arasında şiirde Boris Tomaşevski ve Victor Şiklovski'yi anmak gerekir. Ancak kuram en iyi uygulama sahasını masallarda bulmuştur. Vladimir Propp'un *Masalın Biçimbilimi (Morfolojiya Skazki, 1928)*¹ çalışması bu alanda en çok ses getiren çalışma olmuştur ki günümüzde de halen kullanılabilen bir yöntemdir. Bizim de incelememizde Propp'un yöntemi ve bununla beraber Ronald Tobias'ın romanlarda belirlediği yirmi temel kurgu kuramı esas olacaktır.

Vladimir Propp bu çalışmasında masalların renkli ve görünürde çok çeşitli olmalarına rağmen aslında değişmeyen ortak yapılarının olduğunu belirtir. Bilgin, masallardaki kişilerin eylemlerine baktığımızda bunların sayısının sınırlı olduğunu ve 31'i geçmediğini keşfeder. 'İşlev' adını verdiği bu eylem, olay örgüsünü meydana getiren birimlerdir. Propp 31 işlevin kendi aralarında bazı alanlara göre kümelendiklerine işaret eder. Bu alanlar işlevleri yerine getiren kişilere uygun düşen eylem alanlarıdır. Yedi tane de eylem alanı saptayan Propp bunlara uygun düşen kişileri de yedi olarak belirler. Başka bir deyişle otuz bir işlevden birkaçı aynı kişiye düştüğü için (çoğu kahramana) masallarda dağıtılacak rollerin sayısı yediyi geçmez. Bunlar 1.Saldırgan, 2.Bağışçı, 3. Yardımcı, 4. Prenses, 5. Gönderen, 6. Kahraman, 7. Düzmece Kahraman. Propp masalların güzelliği, yorumu ya da anlamı üzerinde durmadan Rus Peri masallarının yapısı hakkında dört temel yasa ortaya koyar:

1. Kişiler kim olursa olsun ve işlevler nasıl gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin masalın değişmez, sürekli öğeleri, kişilerin işlevleridir. İşlevler masalın temel oluşturucu bölümleridir.

2. Olağanüstü masalın içerdiği işlevlerin sayısı sınırlıdır.

¹ Vladimir Propp, *Masalın Biçimbilimi*, (çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat) Bilim/Felsefe/Sanat Yayınları, İstanbul 1985.

3. İşlevlerin dizilişi her zaman aynıdır.

4. Bütün olağanüstü masallar yapıları açısından aynı türe bağlanırlar. (Moran 1999: 217-218)

Her ne kadar modernizm sonrası kompleks yapılı edebi metinlerde uygulanması güç olsa da özellikle ilkel ya da geleneksel edebiyat ürünlerinin hemen hepsinde Propp'un yöntemini uygulamak mümkündür. Örneğin Tanzimat, Servet-i Fünûn ve Milli Edebiyat dönemi romanlarının yapıları göz önüne alındığında hepsinin tek bir romana indirgenebileceği söylenebilir. Bu anlamda polisiye romanlar da değişmez kurgulara, biçimlere sahiplerdir. Günümüz polisiye romanlarının geçmiştekilere göre çok daha karmaşık görünmelerine, gelişen teknolojiye yararlanmalarına, kriminoloji ile iç içe olmalarına, telekinezi, sibernetik gibi pek çok konuyu bir arada işlemelerine rağmen yine de bu yapıyı devam ettirdikleri ayrıntılı incelendiklerinde görülecektir. Kaldı ki Mickey Spillane'nin ve Kemal Tahir'in günümüz kompleks yapılı polisiye romanları gibi yazmadığı, geleneksel çizgide kaldıkları düşünüldüğünde aradaki benzerliklerin ayırt edilemeyecek derecede olduğu görülecektir.

Karşılaştırmanın daha sahih olabilmesi için Mickey Spillane'nin son dönem romanları değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Çünkü Spillane'nin *Karanlık Yol* (1996) gibi romanlarında artık Kemal Tahir'in romanlarında olmayan bilgisayar teknolojisinden bile yararlanılmaya başlanmıştır.

Biçimbilimsel Açıdan Kemal Tahir ve Mickey Spillane'nin Mike Hammer Romanlarının Karşılaştırılması

Polisiye romanların kurgusu tamamına yakınında değişmeden şu şekilde gelişir: Romanın başında çoğunlukla cinayet, zaman zaman hırsızlık gibi farklılıklar gösteren gizemli bir suç işlenir. Dedektif ya da polis suçu işlemesi muhtemel kişilerin serimini yapar ve bu kişiler geride bırakılan ipuçları ışığında tek tek sorguya çekilir ya da takibe alınırlar. Usta dedektif en ince ayrıntılarına kadar ipuçlarını kovalar ve sonunda genellikle suçlu adalete teslim edilir. Mike Hammer romanlarında da bu yapı büyük benzerlikler göstermesine rağmen bir takım kendine has özellikler içerir.

Ronald Tobias Türkçeye *Roman Yazma Sanatı* (20 Master Plots, Writer's Digest Books, Cincinnati-Ohio, 1993) olarak çevrilen çalışmasında tüm romanların aslında "araştırma, serüven, kovalamaca, kurtarma, intikam, metamorfoz, aşk" vb. yirmi temel kurgusu olduğunu belirler. Polisiye romanların kurgusu aslında yukarıda saydığımız gibi olmasına rağmen Mike Hammer romanlarınıninki daha çok Tobias'ın "intikam" kurgusunun içine girmektedir. Bunun nedeni de romanın başında ana düğüm

olarak ortaya çıkan gizemli olayın bizzat dedektif Mike Hammer'ın ya kendi başına ya da en yakınında ve çok değer verdiği bir kişinin başına gelmesidir. Bu anlamda Mike Hammer romanları aslında polisiye ve intikam kurgusunun iç içe geçmesinden oluşur. Mike'ın intikam almasını gerektiren olay, karışık bağlantılardan oluştuğu için öncelikle intikam alınacak kişi ya da kişilerin belirlenmesi gerekir. Bu aşamada polisîyenin tüm unsurları devreye girer.

Tobias “intikam” kurgusunu açıklarken işe Francis Bacon'un intikama vahşi adalet demesini hatırlatarak başlar. Edebiyatta bu kurgu için hakim neden, kahramanın gerçek veya hayali bir zarar karşılığında hasımdan intikam almasıdır. Bu kurgu derin bir duygu düzeyine iner. Haksızlığa isyan eder ve düzeltilmesini isteriz. Hemen hemen her zaman misilleme yasa sınırları dışındadır. Bacon'un söz ettiği vahşi adalet budur. “*Yasalar adaleti hakkaniyetle dağıtmadığı zaman işi elimize alırız*”, görüşünü dile getiren Tobias, durumu somutlaştırmak için *İncil* (Tekvin 21:24)'den önemli bir de örnek verir: “Göze göz, dişe diş, ele el, ayağa ayak” Hazreti İsa'nın “Biri sağ yanağına vurursa, ona öteki yanağını çevir; ve biri sana dava açıp paltonu alırsa ona ceketini de ver ve biri seni bir mil yürümeye zorlarsa, onunla birlikte iki mil yürü” nasihatini güzel duygular diye nitelendirmesine rağmen insan doğasına aykırı bulur. Pratikte ve intikam kurgusundaki yansımasının “bana vurursanız be de size vururum” olduğunu dile getirir (Tobias 1996: 121). Bu tespit Mickey Spillane'nin de Kemal Tahir'in de Mike Hammer karakterini oluştururken dayandığı en temel psikolojidir. Mike her ne şartta olursa olsun yukarıda belirttiğimiz polisiye romanların sonunda suçlunun adalete teslim edilmesi zorunluluğuna uymaz ve intikamını kendisi alır: “Güzel. Hukuk kurallarına diyeceğim yok; ama bu kez kanun benim” (Spillane 2003, 12). Bu intikam da en az kendi gördüğü zarar kadar olmakla beraber çok zaman suçlunun öldürülmesidir: “Jack nasıl öldüyse, katil de öyle ölecek” (Spillane 2003: 14).

Her iki yazarın Mike Hammer'ı da hırslı, gözü pek, acımasız, zeki, yakışıklı ve kadınlarla arası her zaman çok iyi olan birisidir. *Ölüm Taciri*'nde Mike, kendisini şöyle tanımlar “Deneyim denen şey, hemen hemen her zaman saldırgan olmaktır, hedef tahtası olmaktır ve her zaman serserim bir deli bozuk olmaktır... Açık göz, kurnaz ve zekiyim ben...” (Spillane 2000: 82). En önemli özelliği ise adaleti hukuka bırakmadan kendisinin sağlamak istemesidir. Onun için Spillane'in de Kemal Tahir'in de romanlarının tümü Mike Hammer'ın intikam yemini etmesiyle başlar:

Şu Penta serserisini yere sermeye kararlıyım. Artık yalnızca yere serip bırakır mıyım, yoksa bir daha asla kalkmamasını mı sağlarım, orasını Tanrı bilir. O orospu çocuğu, canım ciğerim sekreterimi öldürmeye kalktı. Üstelik büromda bir cinayet işleyerek başımı belaya soktu. Ve ben

de elim kolum bağlı olarak bir köşede durup böyle bir şeyi sineye çekecek adam değilim (Spillane 2000: 82).

Yarın ola hayır ola! Güzelce giderim. Atölyesine şeref veririm. Tatlı tatlı konuşuruz... Kadınlara karşı minnet borcumu öperek ödemek adetimdir. Erkeklere karşı borçlarımı da huyum kurusun yumruk veya kurşunla kapatırım (Tahir 2006a: 12).

Mike Hammer bir dedektif olmasına rağmen hiçbir romanda onu başkaları için para karşılığı bir şeyleri araştırırken görmeyiz. *Ölüm Taciri*'nde "Yasal açıdan hangi konumdayım, diye merak ediyorsan ya da bu herif burnunu işimize niye sokuyor, diye soran falan olursa diye hemen söyleyeyim: Bu kez kendi hesabıma çalışıyorum. Müşterim ben kendimim" (Spillane 2000: 98) dese de esasen bu durum bütün romanlar için geçerlidir.

Ortak yapıyı belirleyebilmek için Mike Hammer romanlarının kurgusunu aşama aşama değerlendirmek daha doğru olacaktır.

İntikam kurgulu romanlarda birinci dramatik aşama kahraman ve sevdiklerinin korkunç bir olayla ve kahramanın mutluluğunun sona ermesiyle belirlenir. Kahraman işlenen suça karşı savunmasızdır. Ya orada değildir ya da olayı izlemek zorunda bırakılmıştır (Tobias 1996: 123). İncelememize esas olan romanların hepsi Mike Hammer'ın olay yerinde bulunmadığı bir zamanda doğrudan yakınlarının başına gelen bir kötü durumla başlar. Kemal Tahir'in romanlarına baktığımızda;

Ecel Saati: Alfiyeri adlı bir mafya üyesinin yakalandıktan sonra polis teşkilatında Mike'ın da olduğu bir sorgulama sırasında içeriye bir polis memurunun girip Mike'ı etkisiz hale getirip Alfiyeri'yi paramparça edip öldürmesiyle;

Kıran Kırana: Bir akşam eğlencesine davetli olan Mike'ın asker arkadaşının sarhoşluğunun sebebiyet verdiği bir kavgaya karışması ve kavganın bitiminde sarhoş olduğu için Mike'ın evinin önüne bıraktığı Dav Spenser'in otomobil ile yol ortasında parçalanması ile;

Kara Nara: Mike'ın eski dostu azılı gangster Bleyk'in kaçırılan kızını kurtarmak için hapisten kaçması ile;

Derini Yüzeceğim: Mike'ın daha önce birkaç suçtan kurtardığı çok sevdiği Bob adlı bir gencin Madam Velmon adlı bir kadınla arkadaş olduktan sonra işlemediği bir cinayeti üstlenmesiyle başlar. Bu aşamada romanların ilk düğümlerinin atıldığı, bunlarda da Mike'ın olaya doğrudan dahil olduğu görülür.

Spillane'in romanları da benzer şekilde başlar:

Kanun Benim: Mike'ın yakın dostu Jack'in evinde verdiği bir partiden sonra ölü bulunması...

Ölüm Taciri: Mike'ın kendi ofisinde, kendi koltuğunda altına çivi çakılarak öldürülmüş birisini ve ağır yaralı sekreteri Velda'yı bulması...

Öp Beni Öldüresiye: Mike'ın otostopçu bir kadını arabasına alması ve daha sonra yolu kesilen Mike ve kadının işkence görmesi ve kadının öldürülmesi...

Görüldüğü üzere her iki yazarın romanlarına giriş yapma şekillerinde en ufak bir ayrılık söz konusu değildir. Mike'ın dahlinin ve denetiminin olmadığı bir sırada ister istemez olayların içinde kendini buluvermesi ile birlikte romanlarının ilk düğümleri atılır. Çoğunlukla Mike ya da yakın çevresinin başına gelen şey o kadar trajiktir ki en az Mike kadar okuyucu da bir an önce Mike'ın suçlulardan intikam almasını ister. Böylelikle "intikam" aşamasına geçmeden evvel Mike, öncelikle cinayetin nedeni üzerinde yoğunlaşır. Çünkü romanların başında Mike Hammer da en az okuyucular kadar olaylara uzaktır. "Siz FBI'dan olabilirsiniz. Ben de sizi yakından ilgilendiren bir olaya burnuma kadar batmış olabilirim; ama önce birbirimizi bir anlayalım" (Spillane 2005: 31).

İlk düğümün atılmasından sonra ikinci evrede Mike, önce öldürülen kişi ve öldürenler arasındaki ilişkiyi tespite çalışır. Günümüzün kriminal teknikleri o zaman olmadığı için Mike'ı uzun ve yorucu bir süreç beklemektedir. Olay mahallinin polisten sonraki ilk konuğu o olur ve her zaman polisin göremediği bir ipucuna ulaşır ve bu bilgiyi onlarla asla hemen paylaşmaz. Bu aşamada yaşanan olaya (çoğunlukla cinayet) tanık olan bütün şahitler tek tek sorguya çekilir ve Mike açısından tanıkların hepsi -son derece şüpheli biri olduğu için- aynı zamanda potansiyel suçlulardır. Polisiye romanların hepsinde olduğu gibi bunlarda da en uzun bölümü burası oluşturur. Bir taraftan olaylar gelişirken, delil toplama, şüphelilerle buluşma ve sorgulamalar hep aynı anda ilerler ve sona doğru çözüme ulaşmaya başlar. Ancak belirttiğimiz gibi romanların en uzun bölümü burası olduğu için okuyucu açısından da gerilim ve merakın en zinde olduğu ve gerilimin hiçbir zaman eksilmeden artarak tırmandığı bölüm de burasıdır.

İki yazarın bu bölümde romanlarını biçimlendirmesi genel hatlarıyla aynıdır. Fakat Spillane'nin romanlarında Tahir'inkilere göre çok daha girift bir yapı vardır. Aydınlatılması beklenen sorular, ilişki daireleri daha karmaşık bir yapıdadır: "Beş sayfa sonra gene Eileen Vickers ismine rastladım. Jack kalemi bastıra bastıra, 'R.H. Vickers. Halper eliyle. Pough. Saat altıdan sonra aranacak,' yazmış; altına da 'E.V. diğer adı Mary Wright. Adres yok. Ara bul,' diye eklemişti" (Spillane 2003: 105). Zaten bu durum romanların hacimsel farklılığından bile bellidir.

Spillane'nin romanları 300 sayfaya yakınken, Kemal Tahir'inkiler 150 sayfa civarındadır.

İkinci bölümle birlikte romanlara New York Polis Teşkilatından şef Pat katılır. Mike Hammer'ın Vietnam'da birlikte askerlik yaptığı ve o zamandan beri çok yakın dostu olduğu Pat, polis teşkilatı içinde önemli bir yere sahiptir ve bu özelliği onu Mike'ın en büyük desteği konumuna getirir. Mike'ın olayları aydınlatma sürecinde gerek şüphelilerin geçmişlerine ait bilgileri ona vermesi gerekse başı belaya her girdiğinde onu kurtarması Pat'in Mike için hayati derecede önemli olduğunun işaretidir. Sıkı dostluklarına rağmen aralarında -özellikle Hammer'da- gizliden gizliye bir rekabet duygusu da vardır.

Spillane'nin romanlarında da Kemal Tahir'inkilerde de "Pat" aynı isimle ve aynı işlevle karşımıza çıkar. Aralarında iki fark vardır. Birincisi; Spillane'nin romanlarında Pat olayların aydınlatılması sürecinde daha aktiftir ve Mike Hammer ile daha fazla işbirliği içinde görülür: "Pat'in bu işi benden bir adım önde götürmesine asla izin vermeyecektim. O da benim görüştüğümle görüşmüştü, ama benim öğrendiklerimden fazlasını öğrenemediğine bahse girebilirdim" (Spillane 2003: 75). İkincisi ise Spillane'nin romanlarında Pat daha sofistike, donanımlı, ayrıntılara dikkat eden bir polis görüntüsü çizerken, Kemal Tahir'in romanlarında olayları tahlilde yüzeysel hareket eden, kuşkucu olmayan, geleneksel yöntemlerle polislik yapmaya çalışan bir emektardır. Ayrıca Kemal Tahir'in romanlarındaki Mike Hammer diğerine oranla başarıya ulaşma ve onu paylaşma noktasında daha bencildir ve bu yüzden de bulduğu pek çok delili, ulaştığı bilgileri zorunlu kalmadıkça Pat'e vermez. Hatta saklamak için gayret gösterir: "Sen eskiden böyle ukala değildin, Pat. İhtiyarlıyorsun. Bunlar hep ihtiyarlık alametleri... Bir lafı uzatmak, koca karılar gibi meraklı olmak..." (Tahir 2006b: 62).

Spillane'nin romanlarında -*Ölüm Taciri* romanında olduğu gibi- Mike Hammer ile Pat birçok operasyona omuz omuza birlikte katılır. Kemal Tahir'inkilerde böyle bir durum söz konusu değildir. Bu anlamda Kemal Tahir'in Mike Hammer'ının daha asi ve korkusuz olduğunu söylemek mümkündür. Kötülerle mücadele edebilmesi için kimseye ihtiyacı yoktur, silahının yanında olması yeterlidir. Kendini şöyle tarif eder: "Etrafa kan ve ölüm saçıyordum. İstesem de istemesem de bu böyle oluyordu. 'Hayvan!' diye bağırdım. 'sen kendini ne zannediyorsun pis solucan! Rezil Don Kışot! Tek başına, bir tek tabancayla dünyayı kaplamış bunca namussuzlukların üstüne gidilir ve haklarından gelinir mi?" (Tahir 2006b: 155).

Bir taraftan şunu da eklemek gerekir ki -alıntılardan da anlaşılacağı üzere- Mike ve Pat arasındaki diyaloglara baktığımızda, Tahir'in ro-

manlarındaki Pat-Mike ilişkisinin daha çok Türk insanı arasındaki dostluğa benzediği, Spillane'nin romanlarındaki Pat-Mike ilişkisinin ise seviyeli ve görece soğuk bir ilişki olduğu görülecektir. Bunda Kemal Tahir'in Mike Hammer'ının yukarıda da belirttiğimiz gibi daha asi ve boş vermiş oluşunun yanında, yazar tarafından daha destansı özelliklerle donatılmasının da etkisi vardır. Kemal Tahir'in Mike Hammer'ı Türkleşmiş gibidir.

Kemal Tahir'in ismini değiştirmeden Spillane'ın romanlarından aldığı bir karakter de emektar sekreter Velda'dır. Her iki yazarın Velda'sı da Mike Hammer tarafından çok sevilir. Her ikisi de Mike'ı çok sever. Velda, Mike'ın zaman zaman evlenmeyi bile düşündüğü ama hiçbir zaman mesleğinden ötürü buna cesaret edemediği, güzelliği ile olduğu kadar zekası ile de Mike'ı büyüleyen bir kadındır. İncelememizin ileriki bölümlerinde ayrıntılı olarak duracağımız üzere Mike Hammer'ın macerası boyunca pek çok kadınla birlikte olmasına rağmen dönüp geleceği yer Velda'nın yanındır. O, Mike için sığımlacak bir liman gibidir. Mike açısından psikolojik tarafı bu olmakla birlikte, roman açısından önemi ise Mike'ın ipuçlarını takip etmesi, şüpheliler ya da tanıklar arasındaki bağlantıyı sağlamasıdır. Kısacası işlevsel özelliği, Mike'ın sağ kolu olarak, ipuçları ve Mike arasında köprü olmaktır. Bu durum sadece *Ölüm Taciri* adlı romanda farklıdır. Bu defa Mike'ın Velda'yı ofisinde ağır yaralı olarak bulması onu gerilim unsuru konumuna taşır ki en çok sevdiği insanın başına böyle bir şey geldiği için Mike Hammer'ın öfkesi bu romanda diğerlerine göre çok daha fazladır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Mike'ın olmadığı bir zamanda kendisini doğrudan etkileyen olay ikinci aşamada çözülmeye başlandıkça görülmeye başlanır ki sıradan bir olay değildir. Romanların tamamında değişmez bir şekilde Hammer'ın içine çekildiği durum hep mafya bağlantılıdır. Suçu işleyen insanlar sıradan, adi suçlular değildir. Silahlı bir örgüte sahip, esrar, eroin, silah kaçakçılığı, kadın ticareti gibi karanlık işlerle uğraşan büyük teşkilatlardır. “Bana baksana, Mike? Senin karşına birinci sınıf serserilerden başkası çıkmaz mı kuzum? Gene pisliklerin kaymak tabakasından olanlar vardı karşında” (Spillane 2000: 233). Romanlardaki karşı gücün mafya olması kurgu açısından büyük bir güç olduğu için çatışmayı artırıcı niteliktedir. Spillane'nin romanlarını yazdığı tarihte Amerikan mafyasının yeni yeni filizlenmeye başlaması no noktada önemli bir ayrıntıdır.

Mike Hammer'ın en büyük düşmanı da yeni filizlenmeye başlayan bu mafyadır. Mafya teriminin içeriğini Hammer şöyle belirler: “Banka basanlar, beyaz zehir kaçakçılığı yapanlar, randevu evlerine körpe sermayeler temin edip bunları çalıştıranlar, daha buna benzer bir sürü işten para kazanan çeşitli hergeleler sade tabancaları, mitralyözleri ve bunları işleten kanlı katil uşaklarıyla mı muvaffak oluyorlar...” (Tahir 2006c: 48). Bü-

tün romanlarda mafyanın yapısı değişmediği gibi mafyayı oluşturan te- tikçisinden en üst düzeydeki babalarına kadar değişmez bir tipoloji var- dır. Spillane'nin de Kemal Tahir'in de mafya tipolojisini yaratırken kul- landığı imgeler tamamen aynıdır: "suratları böyle namussuzlarda her zaman görülen hissiz ve gaddar" (Tahir 2006c :104): "Vik denilen ayı...robot...tilki" (Tahir 2006a: 93): "Haydutların böyle ayakta kımı fikir icadı pek bulunmaz. Bunların bildikleri iki tane işkence şekli vardır. Biri- si dövmek, öteki öldürmek" (Tahir 2006d: 124): "Mafya dedim. Bu ulu- orta ağza alınmayacak bir sözcüktür, çünkü adamın başını belaya sokar. Dünyadaki her türlü suç ortaklığını ve cinayeti içerir bu sözcük" (Spillane 2005: 158): "Dünyadaki her ülkenin yasalarını hiçe sayar, insan haklarını ayaklar altına alır mafyadakiler. Acımasızlığın ve şiddetin üstü- ne oturtulmuş, dünyanın en kurnaz beyinlerince desteklenen, başına buy- ruk bir güçtür Mafya" (Spillane 2005: 158).

Her iki yazarın romanlarında yukarıda da gördüğümüz üzere Mike'ın başına gelen ve küçük gibi görünen olay, hep mafyayla bağlantı- lıdır. Bu noktada özellikle vurgulanmak istenen Mike Hammer ve arka- daşı Pat'in mücadelesinin kısır döngü içinde olmasıdır. Ne kadar uğraşılır- sa uğraşılın mafya karşısında bir zafer alınsa bile hep başa dönülür. Yine de yeni biçimlerde türeyen mafyayla mücadeleye devam eder. İki yazarın da duyumsatmak istediği mafyanın ölüp ölüp yeniden dirileceği ama ne olursa olsun Hammer'ın da bunu bile mücadelesinden vazgeçmeye- ceğidir. "Mafya örgütünün gövdesini çökertip ezebiliriz... ama bu ülkede mafyanın gövdesini boyun yerine incecik bir iplik bağlıyor örgütün başı- na. Büyük patron ya da patronlar sürüsü bambaşka bir kastın insanları. Bu örgüt –eğer gerekirse- başın gövdesi olmadan da çalışabileceği bir biçim- de düzenlenmiş" (Spillane 2005:158).

Mike Hammer romanlarının değişmeyen bir yapı özelliği de ro- mandaki kadınların işlevidir. Yalnızca işlev yönünden değil fiziki, maddi, psikolojik özellikleri hep aynıdır. Bu romanlarda kadınlar çeşitli kişilik ve fizik özellikleriyle karşımız çıkmaz. Tek bir kadın tipi vardır o da Mike'ın karşısına çıkan güzel kadınlar. Mike bunu kendisi de dile getirir: "Karşıma neden hep dayanılmaz derecede güzel ve enteresan kadınlar çıkıyor?" (Tahir 2006c: 68). İşlenen suçun aydınlatılmasına giden yolda erkeklerden çok kadın tanıklar ya da şüpheliler vardır. Zaman zaman suç örgütünün en başında yer alan bu kadınlar, çoğunlukla mafya adamlarıyla düşüp kalkan, bir taraftan da yaşadıkları hayattan kurtulmak isterler. Bun- ların hepsi son derece güzel, akıllı, zekidir ve maddi durumları yerinde- dir. En önemlisi ise Mike Hammer'ı etkileyen vahşi bir cazibelerinin olmasıdır:

Saçımın teli kadar güzel kadın görmüşüm. Hepsi de erbabının ak- lını tarumar edecek şeyler. Lakin böylesine hiç rastlamadığımı yeminle

temin ederim. Böylesi zaten asırlarda bir yetişir. Madam Venüs, Madam Kleopatra. Madam Rita, bunun eline su dökemezler. Elini neye karıştırıyorum. Bunun kızıl saçlarını görmeleriyle hasetten gözleri yuvalarından dışarıya uğrar (Tahir 2006c: 88).

Güzel demek ona haksızlık olurdu. Onu tarif ederken dünyadaki en büyük sanatçıların her biri kendisinin en usta olduğu beceri ve yeteneği sergileyerek ortak bir eser yaratsalardı, ancak böyle olurdu demek yerinde olur. Saçları –tıpkı sezdiğim gibi- neredeyse beyaz denecek kadar sarıydı. Öylesine yumuşacık dalgalarla dökülüyorlardı ki, insanın yüzünü onlara gömesi geliyordu (Spillane 2003: 46).

Hammer'ın macerası boyunca karşısına çıkan kadınların hemen hepsiyle ilişkisi olur. Spillane'in Mike Hammer'ı bu anlamda biraz daha çekingen ve kadınlara karşı mesafeli iken, Kemal Tahir'in Hammer'ı ise yukarıda saydığımız bazı özelliklerinde olduğu gibi bu noktada da abartılıdır. Romanda bir vesile ile karşısına çıkan kadınların tamamına yakını ile ilişkiye girer. Sayı olarak da Kemal Tahir'inkilerde daha fazla kadın vardır. Tahir'in romanlarındaki dört-beş kadının yanında Spillane'ninkilerde bir iki kadın bulunur. Kemal Tahir'in Mike Hammer'ının kadınlar karşısında şehvete kapılışı ve bunu anlatışı ile diğerinkisi arasında büyük benzerlik vardır. Bu aynı zamanda yazarlar arasındaki üslup benzerliğine de işarete eder:

Bana gülen ağzının yuvarlacık hatları öylesine baş döndürücüydü ki, parçası olduğu beden bütününi neredeyse farkına bile varamıyordu insan. Daha demin yalanmış gibi ıslak ıslak parlayan dolgun dudaklı, sahibinden ayrı kendi özgür iradesi varmışa benzeyen ve de hiçbir zaman dinnmeyecek bir açlığı yansıtan değişik tatlar vaat eden bir ağız bu (Spillane 2005: 122).

Bacaklarının esmer derisi bal gibiydi. Hafifçe kabarık karnı insana okşamak arzuları veriyordu. Omzuna dökülen koyu siyah saçlarıyla yüzü o kadar güzeldi ki, bu güzelliğe bu kadar yakın olmaktan ucsuz bucaksız bir iftihar duyardınız (Tahir 2006a: 81).

Kadınların yapı içindeki konumlarına tekrar dönersek, bunların çoğunun roman kurgusu içinde ikincil konumda olduğunu öncelikle söylemek gerekir. Her ne kadar Mike Hammer'ı ipuçları bulmaya götüren aracı konumunda olsalar da bunun kadınlıkları ile ilgisi yoktur. Aktardığımız nitelikte kadınlar olmasının sebebi Mike'in erkeksi kişiliğini daha da belirginleştirmek içindir. Bu noktada iki yazarın romanları arasındaki ufak bir fark dikkatimizi çeker. Kemal Tahir'in romanlarındaki kadınlar kurgu içinde daha pasifken, Spillane'ninkilerde özellikle *Kanun Benim*'de olduğu gibi merkez konumda yer aldıkları olur. Bu romanda Charlotte adlı Mike Hammer'ın sevgilisi olacak kadar yakınlaştığı bir kadın, eserin sonunda suçlu olarak karşımıza çıkar. Kemal Tahir'in romanlarında kadınların pasif durumuna işarete eden bir gerçeklik de

Mike'in karşısına çıkan kadınların sürekli ölmesidir. Bir bir ölürlere, yerine yenileri geçer. "Hep aynı talih mi? Gene mi işin sonunda karşıma bir dişi şeytan çıkacak? Yeniden mi bir güzel kadının canına kıyacağım? Belki de bu sefer sondur. Bu sefer bir güzel kadının eliyle ölmek bile var." (Tahir 2006d: 148) Tabi Mike'in son cümlede dile getirdiği evhamı hiçbir zaman gerçek olmaz, ölenler hep güzel kadınlardır. Kemal Tahir'in romanlarındaki bu durumun işlevsel bir önemi vardır ki Spillane'den bu noktada biraz ayrılırlar. Yerli Mike Hammer'larda her bir kadının ölümü ya yeni bir düğümün atılması ya da -genelde böyle olur- bir düğümün çözülmesi, bir ipucunun daha ortaya çıkmasıdır: "Bu macera sonunda bir güzel kadını öldürmek zorunda kalmadığım ilk boğuşmaydı" (Tahir 2006d: 183).

Tamık niteliğindeki kadınların korunması sırasında da hiç değişmeyen bir durum vardır. Kadınlar her zaman bizzat Mike Hammer'ın korumasındadır. Hammer onları evinde saklar. Bu noktadaki fark ise Kemal Tahir'in romanlarının çoğunda Hammer'ın evinde sakladığı kadınların bir şekilde onları arayanlarca bulunması ve öldürülmesidir.

Romanlar arasındaki bir diğer yapı benzerliği de romanın sonuçlanmaya, düğümlerin çözülmeye başlamasından hemen evvel gerilimin en yüksek seviyeye çıktığı anda görülür. Sonuçtan hemen önceki bu bölümde Mike Hammer, istisnasız bir şekilde mücadele ettiği mafya üyeleri tarafından kaçırılır, etkisiz hale getirilir, uzun işkenceler görür ve sonunda ya mafyanın iş bilmez adamlarının küçük hatalarından yararlanarak ya da çok zaman savaş sanatındaki üstün nitelikleri sayesinde bu durumdan kurtulur;

Kendime geldiğimde bir odadaydım. Odanın tavana yakın penceresinin leş gibi camlarının ardında yıldızların parladığı seçilebiliyordu. Bir somyalı yatağın üstüne yatırılmış, kollarım ve bacaklarımın somyanın kenarlarına sımsıkı bağlanmışım. Kollarımı ya da bacaklarımı oynatmaya kalktığımda ipler etlerime gömülüyor, asit dökülmüş gibi canımı yakıyorlardı (Spillane 2005: 200).

Kemikler çatırdayıp ufalandılar. Vücut ay ışığında yakamozlarla yüzen bir balık gibi sanki ışıltılar neşrederek anafora kapıldı, mahvoldu. Hala kıvranan Folker'i de aynı surette arkasından gönderdim. Sonra yere çöktün. Dört ayak üstünde, yorgun bir maymun gibi bir müddet soludum (Tahir 2006a: 107).

İşkencenin romanın kurgusu ile ilgili bir tarafı da vardır. Mike bütün romanlarda bu son bölümde işkenceye ara verildiği sıralarda bir şekilde şu ana kadar gelişen olayların bir serimini yapar. Kimlerle görüştüğü, görüştüğü kişiler arasındaki olası ilişkileri, onları suça iten nedenleri bir bir yeniden okuyucuya hatırlatır. Bu durum Spillane'nin romanlarında daha sık görülür. Romanın önceki bölümlerinde de zaman zaman olayla-

rın Mike tarafından özetlenmesine rastlarız. Bunun nedeni en başta da belirttiğimiz gibi Spillane'nin romanlarının görece karışık, uzun ve kişi kadrosunun kalabalık olmasıdır. Uzunluk ve karışıklıktan dolayı okuyucunun olayların başlangıcını ve gelişimini, isimleri unutmaması muhtemeldir. Hatırlatmak adına böyle bir özet düzenlenir ya da en azından okuyucunun da ipuçlarını yeniden gözden geçirip olası şüpheliyi Mike'la aynı anda keşfetmesi sağlanır.

“Üçüncü dramatik aşama yüzleşmeyi içerir. Dizi intikamında belasını bulan son suçlu en önemlisidir: ya elebaşısıdır ya da en psikopat olanıdır. Bu kahramanın zafer anıdır” (Tobias 1996: 125). Bu bölüm bir anlamda yavaş yavaş düğümün çözüleceğinin ve suçluların bulunacağına işaretidir. Romanın sonu yaklaşmaktadır. Mike, işkenceden kurtulduktan sonra mafyanın en tepesindeki isme en yakın kişileri artık tanımıştır. Bu defa silahının gücüyle kendisine işkence edenleri konuşturma sırası ona gelmiştir. Macerası boyunca yakaladığı ipuçları ile bunları bir araya getirip sonuca ulaşması artık çok kolay olacaktır. Her zaman olduğu gibi intikamını almak için Pat'e bile haber vermeden suçlunun bulunduğu yere baskın düzenler. Bazen de romanın sonunda tesadüfen olayların kafasında aydınlandığı sırada suçluyla yan yana ve yalnızdır. Romanın sonundaki intikam alma sahnesinde değişmeyen bir şey varsa o da suçlu ile Mike'ın baş başa kalmalarıdır. Aşağıdaki alıntılar aynı zamanda romanların bitiş cümleleridir. İntikam alındıktan hemen sonra romanın sonlanması bile romanın intikam kurgusu üzerine şekillendiğinin göstergesidir.

45'liğim bir kez daha gürlledi sofada. Dağılan beyni, patlamış kan torbası gibi her yere saçıldı kanlar içinde. Ellerimin üstü –ve de herhalde yüzüm- kızıl beneklerle doluverdi. Yavaşça doğruldum eğildiğim yerden. Artık göremeyeceği yeni bir sırtış belirdi dudaklarımda. 'İşte geberttim seni, bok çuvalı,' deyiverdim dişlerimin arasından (Spillane 2000: 264).

Mayk... diye başlayarak bir şeyler söylemek istedi. Elimi traşlı çeneme götürerek dikkatle yüzüne bakıyordum. Bir an gülümser gibi oldu, sonra suratı müthiş kasıldı, çirkinleşti, hakikaten iğrenç bir hal aldı. Üstüne çöküp kıyma gibi doğramamak için iki adım geri çekildim, bıçağı yere bırakıp yüzümü ellerimle kapattım (Tahir 2006b: 172).

Yukarıdaki değerlendirmelerimizde romanların kurgu açısından ne denli benzerlikler gösterdiğini ortaya koymaya çalıştık. Ayrıca roman unsurlarının organik bir bütün oluşturduğu öngörüsünden hareketle roman kişilerinin de benzerliklerine işaret etmeye çalıştık. Bunların dışında her iki yazarın romanlarında değişmez başka roman unsurları da vardır ki en başta “mekan”ı saymak gerekir. İlkin belirtmemiz gereken Spillane'nin de Tahir'in de romanlarının New York'tan başka bir yerde geçmediğidir. Bütün romanlarda da kentin yapı içindeki işlevinin temelini N.Y.'nin bir suç şehri olması oluşturur. Bu bakımdan tek yönlü olarak ele

alınmıştır. Aşağıdaki alıntılarda N.Y.'nin iki yazar tarafından da canavar metaforuyla yansıtılması, üslup benzerliğine de işaret etmesi bakımından önemlidir:

Onu beklerken ışıkları kapatıp pencereden şu bizim N.Y. kentini seyrettim. Cıvı cıvı ışıktan kollarını kıvrır kıvrır kıvrarak her yere uzatan, kıvrır kıvrır kıvrırdayan, korkunç ağzı o insanı ürküten kıvrık gagasının altında saklı, her şeyin üstüne yayılmış kalmış koca bir ahtapot, bir canavardı bu kent. Ağzı hiç kapanmaz, kıvrık gagası yoluna çıkacak her şeyi paralamaya hazır beklerdi. Aslına bakarsanız, ölesiye dehşete kapılmışların zor duyulur sızlanışları olan anlaşılmas sesler çıkarıyordu dışarıda. Tek sözcük duyulmazdı onun uğultusunda. Gereği de yoktu zaten; sesler yeterliydi o uğultunun ardındaki anlamı kavramaya (Spillane 2005: 235).

Uzaklarda N.Y. şehri yaralı bir vahşi hayvan gibi derin derin homurdanıyor. Ateş gibi nefesini sanki ense kökümde hissediyorum. Gene azametine layık bir ahlaksızlık, bir cinayet işlenmiştir. Yuvarlanıp giden, yuvarlanıp gittikçe de çığ gibi büyüyen gangster nizamına müdahale edeceğimden mi korktu bu uğursuz N.Y. gecesi? (Tahir 2006d: 20).

N.Y.'nin bir suç şehri olarak tek yönlü değerlendirilmesi, roman tekniği açısından bakıldığında geçerli bir tekniktir. Çünkü polisiye ve intikam kurgulu bu romanlarda suçtan başka bir şeye ihtiyaç olmadığı gibi şehrin olumlu olumsuz diğer özelliklerinin işlevsel bir önemi yoktur. Mevcut şekilde resmedilmesinin bir diğer önemi de Mike Hammer karakterinin destansı polisiye yeteneklerinin ön plana çıkarılmasıdır. Çünkü zaman zaman hedefine ulaşmak için gittiği yolda önüne şehrin çıkardığı bazı pislikleri de yok ederek ilerlemesi, onu polislik yeteneğine olan güveni kat kat artırır. Suç şehrinin diğer işlevi de “suç gerçeği” nin ne denli büyük olduğunu ve ne olursa olsun varlığını devam ettireceğini duyumsatmaktır. Mike Hammer bir kahramandır ama bu büyüklük karşısındaki durumu, her şeye rağmen değirmenler karşısındaki Don Kişot gibidir. Suç işleme olgusunun insan var oldukça var olacağı ve tüm dünyada suçun en çok işlendiği yerlerden biri olarak New York'un hep başı çekeceği duygusu ile biten romanlar bir anlamda Mike Hammer'ın maceralarının da hiç bitmeyeceğinin hissettirilmesiyle son bulur.

Romanların Biçimsel Şeması

Yukarıdaki tespitler neticesinde, başa dönüp Propp'un masallara uyguladığı biçimsel tekniği bu romanlara uygularsak şöyle bir yapı ile karşılaşırız:

1) Mike Hammer'ın olay yerinde bulunmadığı bir sırada en yakınında bulunan birisinin ya da bir sevdiğinin başına cinayet, kaçırılma vb. bir şey gelir.

2) Olay yerine çoğunlukla polisten önce, bazen polis şefi Pat'le birlikte ilk gelen Mike olur.

3) Mike, suçu işleyen kişi ya da çeteyi bulmak ve intikam almak üzere intikam yemini eder. Amacı yalnız suçu işleyeni değil, onunla birlikte, bağlantılı olduğu bütün şebekeyi çökertmektir.

4) Mike, suçun işlendiği yerde önce polisler araştırma yapmasına rağmen, onların gözden kaçırdığı bir delil bulur.

5) Polis şefi Pat ve sekreteri Velda ile iletişime geçer ve sözde ortak hareket ederler.

6) Pratik, zeki, gözlem gücü yüksek, deneyimli bir polis olduğu için şüphelileri sıradan insanlardan ayırt etmesi kolaydır. Bu bakımdan geleneksel yöntemler kullanarak tanık ve şüphelilerin tek tek sorgulamasını yapar.

7) Tanık ya da şüpheli kadınlardan birisiyle sevgili olur. Diğer kadınların pek çoğu ile de cinsel ilişkiye girer.

8) En önemli tanığı evinde saklar.

9) Saklama işinde başarılı olamaz, çoğunlukla evinde sakladığı kişi ya kaçırılır ya öldürülür.

10) İlişkiye girdiği kadınlardan birisi, çoğunlukla da en ciddi ilişki kurduğu kadın mafya ile bağlantılı çıkar, eserin sonunda onun ihaneti ile karşılaşır. *Öp Beni Öldüresiye*'de olduğu gibi kimi zaman teşkilatın başındaki isim bu kadınlardan birisi olur.

11) Tam gerçeğe ulaştığını sandığı zaman, birden aslında durumun öyle olmadığını anlar ve hayal kırıklığına uğrar.

12) Maceranın bir yerinde gözden kaçırdığı bir ipucunu sona doğru hatırlar ve değerlendirmeye alır.

13) Gerçeğe ulaştığını düşündükleri zaman suçu işleyenler Hammer'ı kaçıırır ve işkence eder. Bu durum Hammer'ın kafasındaki soru işaretlerini de ortadan kaldırır. Aynı zamanda işkence sırasında işkence edenleri tanıma fırsatı bulduğu için, çetenin başına giden yol da kısalmış olur.

14) İşkenceden üstün yetenekleri sayesinde kurtulur.

15) Suçu işleyen elebaşının bulunduğu yere baskın düzenler ya da farklı şekillerde zaten bir araya gelmişlerdir.

16) Teke tek kaldıkları bir anda suçlunun suçu ne olursa olsun diyetini hayatı ile alır.

Sonuç

Sayıdığımız on altı eylem alanı bütün Mike Hammer romanlarında değişmez bir yapı içindedir. Polisiye romanın bugünkü yapısına baktığımızda da bu eylem alanlarından pek çoğunun halen geçerli olduğu görülecektir. Ancak yukarıda ayrıntıları ile değerlendirdiğimizde görüldüğü üzere diğer polisiye romanlardan ayrı olmak üzere Mike Hammer romanlarının çekiciliği roman başkişisinin kendine has özgün kişiliğinde yatmaktadır. Bizim için bu noktada önemli olan ise Mickey Spillane ve Kemal Tahir'in romanları arasındaki şaşırtıcı benzerliktir. Kemal Tahir'inkiler âdeta roman yazmaya bir süre ara veren Spillane'nin devamı niteliğindedir. Hatta romanların kurgulanmasında hiçbir değişiklik olmadığı için bütün romanlar aynı yazarın kaleminden çıkmış izlenimi uyandırmaktadır.

KAYNAKÇA

- MORAN, Berna (1999), *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, İletişim Yay., İstanbul.
- NECATİGİL, Behçet (1993), *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Varlık Yay., İstanbul.
- PROPP, Viladimir (1985), *Masalın Biçimbilimi*, (çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat), Bilim Felsefe Sanat Yay., İstanbul.
- SPİLLANE, Mickey (2000), *Ölüm Taciri*, Can Yay., İstanbul.
- SPİLLANE, Mickey (2003), *Kanun Benim*, Can Yay., İstanbul.
- SPİLLANE, Mickey (2005), *Öp Beni Öldüresiye*, Can Yay., İstanbul.
- TAHİR, Kemal (2006a), *Kıran Kırana*, İthaki Yay., İstanbul.
- TAHİR, Kemal (2006b), *Derini Yüzeceğim*, İthaki Yay., İstanbul.
- TAHİR, Kemal (2006c), *Kara Nara*, İthaki Yay., İstanbul.
- TAHİR, Kemal (2006d), *Ecel Saati*, İthaki Yay., İstanbul.
- TOBİAS, Ronald B. (1996), *Roman Yazma Sanatı*, (çev. Mehmet Harmanıcı), Say Yay., İstanbul.
- TODOROV, Tzvetan (1995), *Yazın Kuramı*, (çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat), YKY, İstanbul.
- ÜYEPAZARCI, Erol (1997), *Korkmayınız Mister Sherlock Holmes*, Göçebe Yay., İstanbul.
- ÜYEPAZARCI, Erol (2008), *Türkiye'de Polisiye Romanın 125 Yıllık Öyküsü (1881-2006)*, Ođlak Yay., İstanbul.